

гепнув Степана, утричі дрібнішого за себе, по спині. Той ледь не злетів з таборика, та втримався.

Тоді вони притихли і стали обидва дивитися на трубку, на ватку і на бутлик. Лише й чути було, як мухи бзиняють, і те солодке — кап... кап... кап...

— Дегустували? — примруживши праве око, пошепки запитав Василь.

— Ше не... — так само прошепотів Степан. — Ви ж знаєте, шваґре, що я до дванадцятої не вживаю ані краплі.

— Але ж у вас і витримка, шваґре... — шепотів далі Василь. — Залізний терпець маєте!

— Ну так...

Кап... кап... кап...

— А шо, Василю, булисте в лісі?

— Та полазивім трохи, змок, як пес, змерз... То, може, ми того... — Василь з надією кивнув на бутлика.

— Рано, — з тугою видушив Степан, скося глипнувши на годинник, що показував пів на дванадцятку. Проте за хвилю скочив з таборика: — Є ідея, шваґре! Сьогодні почну на пів години раніше, а завтра вже буду мусів потерпіти до пів першої.

— Голова! Та ви, шваґре, просто генератор ідей! — Василь потер долоні, встаючи з таборика.

— То витягуйте, шо там маєте в тій торбі. Не скупітьсі, не скупітьсі, шваґре.

— Та шо там... Ніц нема в тім лісі. Во піднявім-с чотири грибики і з десять голубінок.

— А ви кажете! Давайте зараз хутко піджаримо, кращої закуски бути не може! — Степан радісно поліз діставати рондель з духовки.

— А шо я моїй скажу? — знітився Василь.

— Так і скажете: ніц нема в тім лісі. Чупакабра всьо зжерла.

Василь поглянув на торбину з грибами, потім — на бутлика... Степан з ронделем у правій руці — на нього... Мовчання...

Кап... кап... кап...

— Ну то давайте!

— Ну давайте!

Василь взявся чистити гриби, а Степан — нарізати хрумкі квашені огірочки, добуті з пивниці.

— А ви дарма, шваґре, не вірите в неї, в тоту Чупакабру. Я навіть нині коло третьої дебри бачив її сліди. Такі як коров'ячі, але на двох ногах ходило, а не на чотирьох. А ше вона кров із кролів по людях ссе, а потім складає, зараза, рядами. А пси її бояться, ані піскнуть...

— Шваґре... — враз перебив його Степан, що, попри Василеву балачку, задумливо дивився у вікно на мокру від дощу дорогу, пропускаючи пусто-порожні теревені повз вуха. — А я останнім часом не змінивсі?

людині для щастя? Все єство чоловіка було зосереджене на кінці трубки з ваткою, розтягнутою, як слимак, що звисала над скляним, на третину наповненим бутликом. Свіжосконденсовані крапельки падали у самісінький центр посудини, утворюючи дрібненькі кола, що миттєво розбігались до скляних стінок.

Кап... кап... кап...

Завтра — Зелені свята. За вікном — моква. Жінка з дітьми поїхала до сестри. Худоба нагодована. Хата замаєна. Неповторні миті!

Кап... кап... кап...

У двері постукали. Степан ані ворухнувся.

Постукали наполегливіше. Нуль емоцій.

Почали вже грукати. Степан дригнув, проте погляду від бутлика не відвів. Товкли. Хата ходором ходила.

— Шваґре, відчиняйте, шляк би вас трафив! Я знаю, жи ви там!

Степан знехотя підвівся. Згадав шваґра Василя незлим тихим словом і пошкандибав до вхідних дверей.

На порозі стояв дебелий чолов'яга в чорному цератовому дощовику з капюшоном і з торбою за спиною. То була та жертва, яка потрапила колись до сімейних уз Степанової сестри.

— Що, шваґре, у підпілля пішли? Чи хропака даєте? — Василь завалився на веранду у брудних кирзаках, витираючи долонею-граблею мокре обличчя. — Чи,

може, ви не самі? Жінки нема, то ви вже тут заїнтимилися з кимось?

— Лиха година! Та що ви плетете, шваґре, які інтими? Ви як нюхом чуєте, коли припхатися.

— Чи, може, ви мені не раді, шваґре? — Василь театральню вхопився за клямку, пориваючись вийти.

— Та заходьте вже... — Степан в серцях махнув рукою.

— От за шо я поважаю вас, шваґре, так то за вашу безграничну, задушевну гостинність! — радісно промовив Василь, спихаючи з ніг кирзаки і розкидаючи навколо себе кавалки болота.

Залишивши капати цератового плаща на вішаку, вони пішли на кухню.

— Йо..! — тільки й вимовив Василь, угледівши виробничий процес. — Та то ви серйозною справою, шваґре, зайняті.

— Ну так... — Степан поважно надув щоки. — Працюємо, так би мовити...

— Ну ви і Штірліц! — Василь, щиро усміхаючись, помахав на шваґра вказівним пальцем і всівся на підсунутий Степаном таборик. — Я би на вашому місці мене не впустив. А ви — ви, шваґре, людина широкої душі! Бо є люди, а є людиська, а ви — у-у-у-у-у-у!!! — Василь потряс перед Степаном своїм кулачищем. — А ви гігант душі, так би мовити! Я дуже гордий, шо в мене такий шваґро! — на радощах він

Василь втупився у Степана, розтуливши рота, але так і не вимовивши ані слова, стулив його знову й лише за деякий час повільно, добираючи слова, повів:

— Ну... Шваґре... Бачите, ви кожного тижня регулярно міняєтесь. В будні ви одні, а в неділю, коли після церкви звертаєте до склепу, то міняєтесь на очах. А вже пополудне, як Маринка приходить за вами, то стаєте ще іншим...

— Та не, Василю, я не про те.

— А про що ж?

— Ви не помічали, що все навколо нас стає якесь неяскраве, ніби прозоре стає, ніби світ кольори втрачає. Люди єден одного перестають бачити... Бувім зимою в місті, зайшов провідати Ґенка Комарчука, ви 'го не знаєте, я з ним служив разом. Він відчинив, зміряв мене поглядом з голови до ніг, потім, прикривши двері, пропав на якийсь час, а коли повернувся, тицьнув мені в руки якісь потерті штани і літру закручених вогірків — та й захлопнув двері. Я постояв, постояв, поклав здобуте під поріг та й пішов...

Мовчанку перервав Василь, з тугою видавши:

— Ну... Так старіємо, шваґре...

— А подивіться на владу, — не звертаючи уваги на Василеві слова, вів далі Степан. — По телевізору і радиву кажуть, що мільйони виділяють на село, а ви хоть копійку отримали? Молока не хочут брати, поля пустують... Та раніше кожен клаптик

засівали! Я вам кажу, люди перестають помічати єден одного. І тільки Чупакабра всім ввижається. Щось незрозуміле коїться в нашім краї. Навіть отець Іван на сповіді, коли 'му розказував свої сумніви про безпеку запуску електронного колайдера, дивився крізь мене в далечінь, що я аж напудивсі. А коли 'го спитав, що він думає про люмінатів, то він дриґнув, як ошпарений, прокинувся від роздумів і мовив: «Сину мій. Вівця ти Божа. Щипай травичку і насолоджуйся життям. Маєш жінку, дітисьок, господарку, живи і думай про Бога. А то, що вовки думають, то не твоє. Думки про тее тільки ускладнюють життя твоє». Став, повернувся й пішов, навіть не поблагословив мене. Хм, не думай, — Степан похитав головою, закидаючи на рондель почищені Василем гриби. — А ви попробуйте заснути, коли над сном нависають думки про глобальне потепління, падіння індексу Доу-Джонса чи про озонову діру...

— Ой, шваґре, ви забагато тую телевізію дивитесь. Вона до добра вас не доведе.

— Ай... — тільки й видав Степан, чаклюючи над ронделем з грибочками: трішки перцю, пучку солі, цибульки жменьку. — А ви статистикою по країні не цікавились?

— Чим..?

— А я відстежую і дещо записую. Так-от, аналізуючи свої філософські спостереження, натрапив на

кепські протиріччя. Ось ви подумайте, шваґре: вісімнадцять процентів люду в нашій неньці-Україні — то москалі, шість процентів — інші національності, вісім — мусульмани та інші секти, наркоманів — п'ять процентів, два проценти — хворі на СНІД, чиновників — еден процент, міське населення — шістдесятсім процентів, громадян нетрадиційної, так би мовити, орієнтації — чотири проценти.

— А то шо за хвороба?

— То коли хлоп з хлопом спит.

— А-а-а-а... — протягнув Василь зі слідами повного розуміння на обличчі, та враз тріснув долонею по столу. — Тьху, шваґре, ну й гидоту ви плетете! Та то ж гріх!..

— Так-от, шваґре, — спокійно вів далі Степан, — ви кажете, жи не гомосексуаліст?

— Не хто?..

— Не хворієте на венеричні болячки?

— Та є трохи...

— Шо? — Степан вирячився на шваґра.

— Та печінка деколи тисне, хвороба...

— А-а-а... — розслабився Степан. — То не то, я про любовні надбання, а то у вас професійне.

— Угу, угу, цілком з вами згоден.

— Ну і, наскільки мені відомо, — казав далі Степан, смачно ставлячи димучо-пахучого ронделя на стіл, — ви не москаль.

— Шо-о-о? — Василь вскочив з-за столу. — Шваґре, ви нариваєтесь! Нехай венеричний, нехай сексуаліст, але москаль?!!

— Ціхо, ціхо, Василю, я тіко констатую факти, — Степан примирливо підняв догори долоні. — Я знаю, жи ви не москаль. Мова про інше. Так-от, констатую...

— Не матюкайтесь, шваґре.

— Підбиваю підсумки, так би мовити, — Степан витягнув долоню і почав загинати пальці: — Ви нашої віри, не хворі, не олігарх, не наркоман, не татар і не москаль, не депутат, не бандит, не податківець... А коли ж їх усіх додати, то по статистиці вже сто одинайцять процентів!!! А де ж ми, шваґре, де? Де ви, баба Олінка, дід Юзик, всі ми — українці, що в селі живемо? Де? А нема! — Степан розвів руками. — Я вам кажу, на моє філософське спостереження, мені здається, жи ми диматеріалізуємсі.

— Знову матюки. Шваґре, ви припиняйте ті свої спостереження і або наливайте, або я йду геть. Стільки файних тем, про політику можна поговорити, про Юлю чи про регіоналів, а ви все шось видумуєте про гріховне і незрозуміле.

— Думаєте? Дав би Бог, щоби я помилявся. Ну, будьмо!

Степан підняв гранчасту стограмівку, наповнену свіжовиготовленим продуктом, і перехилив. Дріжд-

жово-пекучо-жагучо-приємне відчуття у роті і пливке тепло всередині, аж всі чакри відкрилися.

Василь усміхнувся, спостерігаючи за дивакуватим швагром, понюхав вміст гранчака, розслабився, закотив очі й повільно, смакуючи, спорожнив тару.

Запашна хлібина... грибочки, огірочки з бочки, по-о-о... другій. Гам... сальце біленьке, огірочки і грибочки, хлібина й пекуча цибулина... Третя-а-а-а... Хоп! А-а-а!

— А що ви, шваґре, думаете про фронт? — враз, опереджаючи Степанові філософські спостереження, видав Василь.

— Батько казали, жи коли прийшов фронт і пішов на схід, жити стало важко, але коли вернувсі й рушив на захід, лише тоді зрозуміли, що таке справді важко.

— То є так. Було таке. Але я, шваґре, про інше, про «Фронт змін», про того, як 'го...

— А, ви про того, ну-ну...

І пішла розмова своїм класичним українським руслом. Щедрість Степана зростала пропорційно до спожитого ним свіжонакрапаного продукту. Вже й грибочки закінчились, і сальце давно пішло, а дебати лишень набирали обертів. І ніхто їх не міг зупинити, ці важкі політичні баталії, крім Ганки, сестри Степанової, що прийшла подоїти його корову в полудне. Степан ж бо доїнням не займався, бо не чоловіча то справа, не мужська, так би мовити, і все!

Ганка нагло отворила двері, на мить остовпіла, зм'якла, скривилась і мовила:

— Слаісхристу! — взяла путню і додала: — Жльобаєте? Кара Господня! Терпцю не маєте, — зачинила двері й пішла доїти корову.

Якусь хвилю Степан дивився на Василя, а шваґро — на Степана, тримаючи вже налиті гранчаки.

— І шо?

— Та ніц.

— Ну то будьмо!

— Шануймось!

Пауза видихання...

— А чи знаєте ви, шваґре, що український чоловік без жінки ніц вартий? — видав Степан, пережовуючи кусень хліба, замочений у грибних залишках з ронделя.

— Цілковито погоджуюсь, — цямкаючи масними губами, мовив Василь.

— Ви тільки-но згадайте тоту пісню, коли молодша сестра сидельце сховала. І він, козак, через тее не поїхав на здибанку! А ви вчора бачили, шваґре, тоє кіно про шотландця Вільяма Волоса? Ви думаете, він би не поїхав до коханої, якби му сидельця не дали?

— Категорично з вами погоджуюсь, шваґре! Все в нас на жінках тримаєсі. Вона працює, а ми мусим про городи і політику думати.

— Таки так!